

מרים גבה יאיר ניצני

רק אל תגידו שיהיה בסדר

מכל הוויכוחים לא יוצא כלום, ואיש אינו משנה את דעתו * רוב הישראלים רוצים שמישהו יעשה סדר, לפני ליל הסדר * ומה שלא בסדר, ימצא סידור בחוק ההסדרים

עושים עם המסים שלכם? יהיה בסדר. את כל זה אפשר לסכם בכריחה על הבחור שמיהר לראיון עבודה בתל אביב וחופש נואשות חניה. בצד לו פנה השמימה והבטיח לא-לוהים שאם הוא מסדר על עכשיו חניה, הוא חוזר בתשובה. בעודו מתחייב יצאה מכונית מהתניה ופינתה לו מקום. הבחור הסתכל השמימה ואמר: א-לוהים, לא צריך, הסתדרתי!

לו הייתי טופול

חיים טופול, שממנו נפרדנו לאחרונה, היה שחקן עם קריירה ארוכה בארץ ובעולם. היו בו חיבור נדיר של כישרון משחק גדול וכריזמה מתפרצת וכוכות, נוסף על קול אדיר ויכולות שירה. אוסף לא טריווילי של כישרונות שגרמו לו להיות כוכב מוכר בעולם ברמה של גל גדות וליאור רז ביחד, ולאורך תקופה ארוכה יותר. מכל תפקידיו בסרטים ובי תיאטרון הכי התחברתי לדמותו של ארבינקא, שעמדה במרכז של סרט באותו שם על הצבר השובב והחינני של שנות ה-60 שהמציא אפרים קישון, ושטופול בטי דה מסוימת גילה ועזר לו לפרוץ. ארבינקא, בגילומו של טופול שתמיד הוכיח לי גרסה ישראלית של פיטר סלרס, היה טיפוס חצוף ומלא קסם אישי, שכמו הרבה ישראלים לא ממש ספר את מי שסביבו. הוא חנה במי קום אסור והדביק על השמשה דו"ח ממכונת אחת, עשה צחוק מהשוטר שייקה אופיר, חיזר אחרי השוטרת היפהפייה גילה אלמגור, התלל בשכן יוסי בנאי והשי תף בשוד עם חברי הגנשה החיזר באחת מהופעותיהם הראשונות. כמה תמימות ושובבות מפעם. ממה שקראתי ושמעתי, היפה אצל טופול היה שבניגוד לאלילים אחרים שכשאתה פוגש אותם אתה מתאכזב מהפער בין האישיות הקולנועית למציאות, טופול היה מלא קסם גם בחיים האמיתיים.

כולם אהבו להתחרר בהיכרותם עם טופול. שחקן אחד בן דורו של טופול נהג לעשות ניידס דרופינג ולזרוק את שמו בכל הודמנות. פעם, כשהאיש הזה היה אמור להגיע לטס צילום של איוה סרט, אמרתי לכמה מהשחקנים שאני רוצה לקיים התערבות שבה כל אחד יגיד כמה זמן ייקח עד שהוא ירוק לנו את טופול. זה לקח בדיוק חמש דקות כשהבחור אמר לנו, "בדיוק הייתי בלונדון עם טופול", ואני ניצחתי בהתערבות.

רבים לא יודעים, אבל טופול הקליט בזמנו באנגלית שירים ישראלים שהוא אהב, כולל "בתי את כוכה או צוחקת", "מקהלה עליזה", "מכופף הבגנות", ויש אפילו ביצוע באנגלית לשיר "ארבינקא" של דובי ולצר ורדי די מנסי.

טופול גם תרם לקהילה והקים את כפר נהר הירדן, מקום שבו ילדים שמתמודדים עם מחלות ומוגבליות נהנים ממגוון סדנאות ופעילויות ספורט, מוזיקה, גנרות, בישול ורכיבה על סוסים.

טופול שיחק במהלך חייו גם פולני ב"כנר על הגג", מוזר חי ב"סאלה שבתי" וגם צבר ב"ארבינקא", ובכך יצר אחדות שבישראל המפולגת של היום כבר קשה למצוא.

בשבעות האחרונות, כשנראה שכמעט לא נשארו לנו פרות קדושות שסביבן כולם יכולים להתאהב, כולל צה"ל, אנשי מי לואים וטייסים, אני תוהה מה היו אומרים על המצב ההורים שלי, מרדו המייסדים של תש"ח, שהלכו לעולמם בדיוק לפני שנה. הליכתו של טופול נראתה לי פתאום כמו סופה של תקופה, והישראליות שאיבנה את הדרור שהוא ייצג מתרחקת מאיתנו, וכנראה כבר לא תשוב.

yairn@israelhayom.co.il

אווירת החפ"ץ היא, לצערי הרב, נחלת ציבורים רבים בישראל, לאו דווקא בצה"ל. היא אוכלת בנו ככל פה. ואנחנו כבר למדנו בדרך הקשה והכואבת ש"יהיה בסדר" פירושו שהרבה מאוד לא "בסדר". חבל שבשב"ב לא הקשיבו בזמנו לגאון הזה, כי אז אולי רבין עוד היה איתנו. "סידרו אותי" – קצת פחות בשימוש היום. אבל כשמישהו אומר לך במבט מוכס שהקבלן "סידר אותי", הוא לא מתכוון שהוא נתן לו במתנה פנטהאוז בכיכר המדינה, אלא שחסרים 50 מטר בדירה ושה"נוף לירוק" שהובטח הוא נוף למתחם של פחי צפודים.

"מבורר" – זה ששיחק אותה, התקמב, מצא רייט, או שסתם

איוה עובדיה בניש

נולד להורים הנכונים שסיררו לו שקט נפשי עד סוף חייו (ואולי הוא בכלל הקבלן ש"סידר" אותך בסעיף הקודם). לא סתם נקראה הסדרה הנהדרת על החברה'ה שעשו אקוויט ולא מפסיקים לחגוג, "מסודרים". בימים אלו אפשר לחוש את המתח החברתי בין מה שחושבים על המצב "המסודרים", או אלה שעוברים אצלם ועדיין לא הסתדרו, אבל הם בדרך, לבין החברה'ה של הסדרה החברה'ה משיבות ההסדר ואלו שמרגישים שאחרי שהם עלו לארץ המפא"יניקים "סידרו אותם". חוק ההסדרים – קצת משעמם, אבל משמעותי לכולנו. שם מקוצר לאיגוד של תיקוני חקיקה שממשלת ישראל מגישה לחקיקה בכנסת כמעט מדי שנה, ואשר עוסק במגוון רחב של נושאים שהממשלה מעוניינת לקדם, כמו פרורמות במשק. השאלה היא אם הם באמת נועדו לעשות סדר, או שזו הגרסה המשמלתית ל"יהיה בסדר" – למה לכם לדאוג מה אנחנו

מישהי חכמה אמרה לי פעם שהיא מעולם לא ראתה ויכוח שבסופו מישהו אמר לבר-פלוגתו: וואלה, שכני עת אותך, אני עובר צד. זה מאוד נכון בכל ויכוח – זוגי, הורי או בין חברים, אבל נכון בריבוע בוויכוחים פוליטיים, בשיחות (או יותר נכון בצעקות) בין אנשים ובפאנלים המעצבנים בטלוויזיה, שבהם מרוב צווחות לא שומעים כלום. בדרך כלל כולם דבקים ברעה שאיתה הם הגיעו, והרבר היחיד שמשתנה זה עוצמת השנאה שמתחזקת, הצלקת שנשארת ביחסים, הצפצוף באוונטיים והקמטים בעור הפנים. צועקים, רבים ומי תרחקים עול יותר.

אני כבר מזמן לא מתווכח בנושאים שאינם סידור הבית והסוגיה מי השאיר גריבים מלוכלכות על השיש במטבח. אולי כי גם אני מעולם לא הצלחתי לשכנע אף אחד לשנות את דעתי על ענייני היום ובשאלת מדינתנו לאן. אני רואה את זה בקבוצות הווטסאפ מלאות הלהט, ברשתות החברתיות מלאות הקללות, בתוכניות הרדיו שבהן אנשים מתקוטטים כבר כשבע בבוקר, וגם בקלפי ובסקרים שבהם יש פחות תנועה מאשר בפקק ישראלי מצוי. מה שרוב הישראלים היו רוצים עכשיו זה שהסדר ישוב על כנו, שמישהו יעשה לנו סדר. חשבנו שהנשיא יושיע אותנו, אבל גם זה לא עזר, וככל שאנחנו מתקרבים לעבר ליל הסדר, כך יש כאן בעיקר אי-סדר ענק. יחסית למקום שכולו בלאגן, השרוש סר"ה על הטיותיו השונות, נוכח בחיינו מכל כיוון ומלווה אותנו בחיי היומיום עוד מורגע שבו בן-גוריון יותר על חוקה ואמר "יהיה בסדר, נגיע לזה אחר כך".

להלן כמה דוגמאות: פירוש – מה יותר יהודי מהסידור, המרכז את כל התיפלות שיהודי מתפלל בשבת, בתנאים וביום חול? הסידור מלווה את האדם המאמין מלידתו ועד מותו ונקרא ספר החיים של היהדות. לצערנו, במגזר החרדי יש היום רבים שמתחברים לסידור אבל פחות לסידור עבודה. "סודר" – פעם זו הייתה דרך פולנית במיוחד להגיד סודר, אבל היום מדובר בקיצור של "טיפלתי לך בענייני הסדר" דאגת מליבך. לקחתי אתריות על המשמיה.

שאלה: "דאגת לי לכרטיסים לדרבי, אחי?" תשובה: "סודר!" "יהיה בסדר" – גם אם מישהו אומר לך "סודר" לא בטוח שזה אכן יקרה, בעיקר אם הוא טיפוס של "יהיה בסדר" – מונח שאב להרגיע, אבל בעצם מעורר דאגה שממש לא יהיה בסדר. יש אומרים שצמד המילים הזה הוא אחת הצרות הגדולות שלנו בישראלים. מצד אחד הוא משמר את האופטימיות ואת יכולת האלתור שלנו כמי שממדין מוצאים בסוף את הפתרון לבעיה, אבל מצד שני הוא מלמד שאנחנו חפציניקים שבמקום להקפיד על הפי רטים, להכין תוכנית מוקדמת ולשמור על הכללים – סומכים על זה ש"יהיה בסדר".

צחק רבין ז"ל אמר כבר ב-1992, שלוש שנים לפני הירצו, ש"לאחת הבעיות הכואבות שלנו יש שם, שם פרטי ושם משפחה – זהו צירוף שתי המילים 'יהיה בסדר'. צירוף המילים הזה, שרבים מאיתנו שומעים בחיי היומיום של מדינת ישראל, הוא בלתי נסבל. מאחורי שתי המילים האלה חבוי בדרך כלל כל מה שלא "בסדר": הירות ותחושת ביטחון עצמי מופרז, כוח ושררה, שאין להם מקום. ה'יהיה בסדר' מלווה אותנו כבר זמן רב, שנים, והוא סממן לאווירה הגובלת בחוסר אחריות ברבים מתוחמי חיינו. ה'יהיה בסדר' – אותה טפחת כתף חבר'המנית, אותה קריצת עין, אותו "סמך עלי" – הוא סממן לחוסר סדר ומשמעת, למקצועיות שאיננה, לבטלנות שישנה.